

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Türkische Texte mit französischer Übersetzung - Cod. St. Märgen 1

[Straßburg?], [um 1720]

Appendix

[urn:nbn:de:bsz:31-161021](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-161021)

A P P E N D I X.

E Lenchum mendorum, quæ in hoc quaecunque opus irrepserunt, subijcio nul-
lum, Benigne Lector, licet forsan non pauca sis deprehensus, sed facile cor-
recturus, & mihi, uti spero, sæpius in alia distracto condonaturus. Quoniam
verò præcepta Grammaticæ exemplis potissimum dilucidantur, nonnulla hîc tibi per
modum appendicis exhibeo, quæ certis locis hujus libri adscribi potuissent, uti pag. 37.
lin. 2. ubi de Nominibus Derivativis Arabicis sermo erat, subijci poterat, *ab عيسى*
isâ, Jesus, fieri Derivativum عيسى يسوي, ad Jesum pertinens, ut à مولى mewlâ,
Dominus, &c. مولى mewlewî, ad Dominum pertinens, & sectator certæ religionis
aut ordinis Monachorum Mahometanorum, &c.

Pag. 38. lin. 13. poterat addi, dici etiam *بالبق babalyk, Pater adoptivus, non*
verus, adscititius, vitricus: انالقة analyk, mater adoptiva, non vera, adscititia, no-
verca, & familia. Eâdem paginâ ante lin. antepenultimam addi poterat طوب طولو top
tolû, plenus, plenissimus: peluussienki: ناز تام taz temâm, integerrimus: calussienki/te.

Pag. 61. lin. 37. Addi poterat *قوصجام وار kusagiaghum war. Vomitorio. Hò vo-*
glia, mi vien voglia di vomitare, &c.

Pag. 70. lin. 9. potuisset notari pro *ايسم isem, vel اولسم olsem, cum idem signifi-*
cant ac اولسیدم olseidum, si essem, vel fuisset, inveniri sæpe in Libris مسم missem,
vel misem. Sic حتمه haktisse, si verum esset, aut fuisset, & دیرلر مسم dileltermisse, si
peterent, aut petuissent. Tef. Pari quoque ratione pro دکل ايسم degül isem, aut دکل
ايسیدم degül iseidum, si non essem aut fuisset, inveniri sæpe دگول مسم degülmisse, de-
gülmüsse, & دگول مسم degülmisse, si non fuisset, اللهم دگول مسم allah-
tan degülmisse, si non esset à Deo. Tef.

Pag. 80. Doctrinæ de Infinitivo nominalcentè & affixa ac præpositiones admitten-
te addi poterant aliqua exempla, ut *الوب صاتمقددهر alüp satmakedür, q. est in emen-*
do & vendendo, mercaturam exercet. Stâ comprando, e vendendo, attende à comprar,
e vendere, à negociare, ul traffico. Eb. پریشان اولمق اوزره اولدیلر perisân olmak üzre
oldylar, q. facti sunt veluti dispergendi, in procinctu sunt patriam & omnia derelin-
quendi. Stanno sull punto, è in procinto di dispergersi. Ll. Item اولملریله olmalari ile,
tum eorum esse, cum, vel eò quòd sint, fuerint, &c. Con esser, per esser eglino, &c. Ll.
اعلام ایللری انجون lam ejlemeleri icün, q. ad eorum significationem, id est, ut illi si-
gnificent. Ll. Item بر ساعت کچمدین bir sa-æt g'emedin. Antequam elaberetur una ho-
ra: auanti che passasse un' hora. Eb. Sic هنوز بر سنه تمام اولدین henüz bir sene temâm ol-
madyn. Antequam adhuc expirasset annus integer. Auanti ancora che fosse spirato un' an-
no, è auanti che ne fosse spirato l'anno. Ll. زمینه دشمین فایدی zemine düsmedin kapy. Ar-
ripuit eum antequam in terram caderet. Lo prese di piglio auanti che cadesse in terra.
Eb. کندوسی کلمدین اوتردوغی پوست التنه بر طبق کاغد وشدیلر gendüsi kelmedin
oturdughy post altyne bir tabak kaghdy düsdiler. Antequam ipse veniret, sub pelle,
quâ infiltratus erat locus; ubi sedere tolebat, folium chartæ extenderunt. Eb.

Pag. 82. Circa Gerundium in *وب üb, vel üp, &c. adjungi poterant sequentia*
exempla اغلاشی اغلاشی کوزلری کور اولدی aghlasi aghlasi (pro اغلاشوب aghlasüp, vel
اغلاشه aghlasha) gözleri kör oldy. Ex continua collacrymatione oculi eorum occæcati
sunt. Dal troppo piangere gl'occhi loro restarono acciecati. Eb. حاضر اولاد وشدی hâzyr
ola düsty. Promptus factus, q. contigit, ut promptus paratusque inventus sit. Eb. Hinc
الی ویرمک aly g'irmek, aut الوب کتمک alüp g'irmek, accipere & abire. Sic الی ویرمک
aly wirmek, pro الوب ویرمک alüp wirmek, accipere & dare, i. e. sup-
peditare, porrigere. Far haucere. Sic صوننی ویرمک sony wirmek, i. q. صونق sonmak,
porrigere. Porgere. صاتیویرمک saty wirmek, i. q. صاتمق satmak. Venundare, Ven-
dere &c.

Pag. 84. Exemplo de Participio in *ر er, vel ür tertix Præsentis Indicativi con-*
formi adjici poterant sequentia حرکت ایدر اولورسه hareket ider olürse. Si quis erit, qui
motum faciat. S'vi sarà chi faccia moto. Ll. بونجه نلره شکر ایدر کز ازدر bu ni metlere şükür
iderün-üz az dür. Pro his beneficiis gratias agentes pauci estis, i. e. pauci inter vos
inveniuntur, qui hujusmodi beneficiorum se exhibeant gratos memoresve. Tef. تناول ایدر
tenâwül ider gibi. Instar comedentis, quasi comederet aut comedisset. Eb. &c.

Pag. eâdem Exemplo de Participio in *ن en, vel an, adde, si vis, & hoc شاهه*
اولان

اولان *sāhe olan muhabbetün-üz*. Amor vester qui est, seu quem habetis erga Regem, quo Regem prosequimini. *Il buon affetto, che portate al Rè. Eb. Ll.* Notarique *ibidem* poterat, dari etiam pauca Participia in *کن gen*, aut *غن ghan*, ut *ویرکن wj-regen*, dans, dator, qui libenter dat, *اوتانغان utanghan*, qui sæpe aut facile verecundatur, verecundus. *Vergognoso*. Videntur autem potius Nomina Actoris, licet apud Scythas seu Tartaros omnia hujus temporis Participia sic adhuc terminentur, ut *بولماک bolmak*, *تارت. quod est pro اولماک olmak* . formant hoc Participium *بولغان bolghan*, pro اولان *olan*, existens, qui est, &c.

Pag. eadem Pro Participio præteriti temporis in *مش mis* exempla poni poterant *بر کسه اتمش وارمی bir kimsē itmīš wār mi?* Num quis est, qui fecerit? *Vi è forse alcuno, che l'abbia fatto? Ll.* Sic *سینور و حدود کزدن ایتچرو وضع قدم اتمش وارمی sino-rü budūdün-üzden icerü waz-ş kadem itmīš wār mi?* Est ne aliquis, qui pedem intra limites ac confinia vestra immiserit, ingressus sit? *Vi è forse alcuno, c'abbia posto il piede dentro li vostri Confini? Ll.* *لوغری کیرمش بوستانه و یاغماجی تاتار ایرمش شهرستانه oghry kirmīš boštāne we jaghmaği tātār irmīš sheheristāne dōndürdiler.* Redegerunt, seu converterunt eum locum in hortum olitorium, in quem ingressus sit fur, aut in Urbem, in quam irruerint prædatores Tartari, *i. e.* funditus everterunt, aut deprædati sunt. *اولمش کیمی olmys kibī.* Instar facti, quasi esset factum, & factum est, scilicet, quasi, utcunque. *Ik.*

Porro eadem *pag.* Exemplis de Participio in *دک dük*, vel *دق duk* adjici poterant sequentia *بالغد اولماق عورت balygha olmaduk äwret.* Fœmina nondum adulta, quæ nondum sit puber nubilisque. *Tef. گۆزله کوزله کورمدک نر کسلر قولاقلا قلا اشتهمدک بلبلله gözler görmedük nergisler, kulakler isitmedük bulbüller.* Narcissi, quos, vel quales non viderint oculi, & luscinix, quas, vel quales non audiverint unquam aures. *Eb. اتمدک اتمدک itmedük şläğii dermān komadiler, müfid olmady.* Nullum medicamentum aut remedium reliquerunt, seu prætermiserunt, quod non adhibuerint, nihil autem profuit. *Non tralasciavano medicina, ò rimedio, che non adoprassero, non giouò però cosa alcuna. Eb. یونلماق قلم jonylmaduk kalem.* Non aptatus calamus, &c. Alias cum Affixis & Præpositionibus addantur sequentia *تازو جواند روبله تازو جواند روبله taze giüwändür böile bir kār gördüğü jok.* Tener adolescens aut juvenculus est, rem opulve ejusmodi vidit nunquam. *Eb. اصلا کوردوکی و اشتهدوکی اصلا کوردوکی asla gördüğü we isittüğü jer degül.* Non est locus, quem unquam viderit aut audiverit, seu locus est, quem nunquam vidit, aut de eo audivit. *Eb. Item اول شافی اول شافی ol şahi oldughun-üz dijärden.* Ex ea regione, cujus estis, seu es Rex. *Quel paese, di cui siete Rè. Eb. Sic اول سوال اتمدوکی غلام ol sü-äl ittüğü ghulam.* Ille puer, quem interrogaverat. *Idem. Item pag. 85. adde sis هر سوئلدکجه بر اورردی her söjledükçe bir ururdy* Quoties loquebatur, toties cædebat, tot ictus infligebat. *Eb. & pro Part. fntur. کلجک حالده مجلده gelegek hâlde, mahâlde.* Tempore quo, vel cum venturus esset, sit, fuerit, & stante quòd, casu quo venturus sit, &c. *Sic نه ایلجهگین بلمز ne ejlejegegin bilmez,* nescit quid acturus sit, & نه ایلجهگین نه ایلجهگین نه ایلجهگین ne ejlejegegin, vel ne ejlejesin bilmedy. Nescivit, aut nesciebat quid acturus esset, quid facto opus esset. *Eb. گران ادم اراردی gıranin alağiak adem arardy.* Quærebat hominem, cujus animam eriperet, quem occideret. *Eb. Ubi notetur etiam, quod forsan alibi scriptum est, aut superius adscribi debuerat, modus loquendi بچه و اراجغین و ندیکه کندی bece warağia-ghyn wenedige gitti.* Cum eundem ipsi esset Viennam, Venetias petiit. *In luogo d'andar à Vienna, passò à Venetia. Ll. &c.*

Pag. 133. pro Poltpositione *جه ge* exempla addere potes *یولجه کیدرکن yolge giderken.* Juxta viam eundo, veleuntes. *Andando la loro strada, secondo la strada. Ll. نصغین nysfinge.* Ad medietatem, quantum est medietas. *Sin' alla metà, quanto è la metà. Item pro لین lein, بلبلله bülbüllein.* Instar philomelæ. *Come un rossignuolo. Gül. تا بلنجهده تابلنجهده ta bilinjeje degin.* Donec sciat, aut sciatur. *Pro غیری ghajri .* Turcis dici *اوزکه özge*, ut *اندان اوزکه andan özge.* Præter illum, id, &c.

Pag. 136. lin. 27. pro Inseparabiles, reponere Separabiles.

Pag. 167. Verbis Dativum petentibus adde *ظفر بولماک zafer bulmak.* Vincere, superare, præcellere. *دونمک dönmeğ,* reverti & converti ad, ac in . . , fieri, & evadere in . . . Alias etiam cum significat recedere à . . . cum Ablativo construitur, ut *موزندن دونمک mözinden dönmeğ.* Recedere à verbo dato, promissum violare, non præstare, retractare, &c.